

**RECYKLACE
TERMOPLASTŮ,
TERMOSETŮ A PRYŽÍ
PŘÍKLADY Z PRAXE**

RNDr. Ladislav Pospíšil, CSc.

1	19. 9.	Úvod do předmětu, legislativa a názvosloví, anglická terminologie, literatura.
2	26. 9.	Sběr, identifikace třídění odpadu. Operace na mokré a na suché cestě (MLETÍ)
3	4. 10.	Operace na mokré cestě (ČIŠTĚNÍ DRTĚ)
4	11. 10.	Zpracovatelské technologie v tavenině. Aditiva pro recykláty.
5	18. 10.	Recyklace termoplastů. Recyklace PET.
6	18. 10.	Recyklace termosetů.
7	22. 10.	Recyklace vulkanizátů
8	30. 10.	Metody termického rozkladu. Energetické využití.
9	6. 11.	Chemická recyklace.
10	13. 11.	Problémy a perspektivy recyklace a likvidace polymerního odpadu.
11	20. 11.	Recyklace versus biodegradace
12	27. 11.	Příprava na zkoušku
13	4. 12.	Praktické příklady z literatury a praxe
14	11. 12.	REZERVA NA DOTAZY A PŘÍPOMÍNKY

SEMESTR VÁM KONČÍ 15. 12. 2017

Hlavní problémy recyklovaných termoplastů v současné době

Technické problémy

- Vícesložkové obaly (láhve, fólie ....)
- Etikety obalů (rukávové, lakované, kaučuková lepidla, ...)
- Kompozitní materiály (termoplasty i termosety)

ŠANCÍ JE CHEMICKÁ RECYKLACE

- Odpady vznikající při recyklaci
- Požadavky na nové výrobky (hygienické, technické, estetické, ...)

Jak čelit této výzvě?

- **Legislativa v obchodní oblasti** – málo pravděpodobné a asi i málo účinné
- **Legislativa v oblasti ochrany životního prostředí** – spíše lze očekávat v Evropě zpřísnění požadavků
- **Legislativa v oblasti práce** – pravděpodobné, ale asi málo účinné

**TECHNICKO - VĚDECKÁ PRÁCE
JE JEDINÉ ŘEŠENÍ!**

Návrhem výrobku to začíná i končí

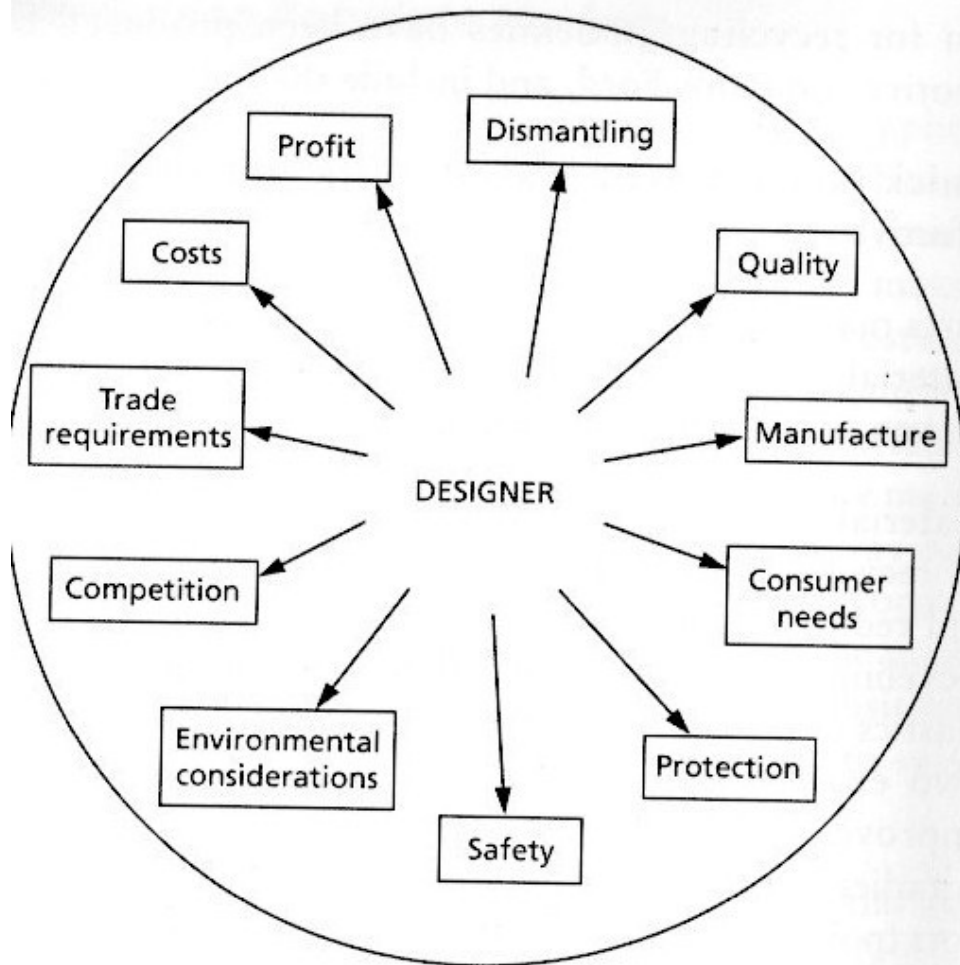

Figure 9.1 Design considerations for recycling

Table 10.1 Breakdown of plastic consumption by sector

Sector	Plastic consumption (%)
Packaging	41
Building/construction	19
Household	18
Electrical/electronics	8
Automotive	7
Other	7

Technické problémy

Vícesložkové obaly (láhve, fólie ....)

Důvody jejich nárůstu

- **Prodloužení skladovatelnosti zboží - hlavně potravin**
- **Nové výrobky, kde jednovrstvý obal nestačí – např. inkoustové kazety do tiskáren**

Proč jsou problémem

- **Různé teploty zpracování složek**
- **Degradace při opakovaném zpracování**

Možnosti řešení

- **Chemická recyklace**
- **Jednoduché lisované výrobky**

Technické problémy

Etikety obalů (rukávové, lakované, kaučuková lepidla, ...)

Důvody jejich nárůstu

- **Informace o baleném zboží po dobu, než je toto spotřebováno** - hlavně bytová chemie a kosmetika
- **Vyšší atraktivita výrobku** – hlavně potravin pro děti

Proč jsou problémem

- **Nesnadné odstranění suchou i mokrou cestou** > degradace zbytků při dalším zpracování
- **Často zbude část etikety na obalu** – PVC na PET > degradace zbytků při dalším zpracování

Možnosti řešení

- **Chemická recyklace**

Technické problémy

Kompozitní materiály (termoplasty i termosety)

Důvody jejich nárůstu

- **Materiály nových a lepších vlastností**
- **Využití obnovitelných zdrojů surovin** – kompozity s přírodními vlákny

Proč jsou problémem

- **Obrovský počet typů**
- **Často menší technické výrobky**

Možnosti řešení

- **Zaměřit se na velké výrobky** – nárazníky aut atd.
- **Vytěžovat jen velmi cenné výztuže** – uhlíková vlákna atd.

Technické (výrobky ze směsných plastů) 1

Technologie zpracování plastových odpadů je v Bohdanči suchá

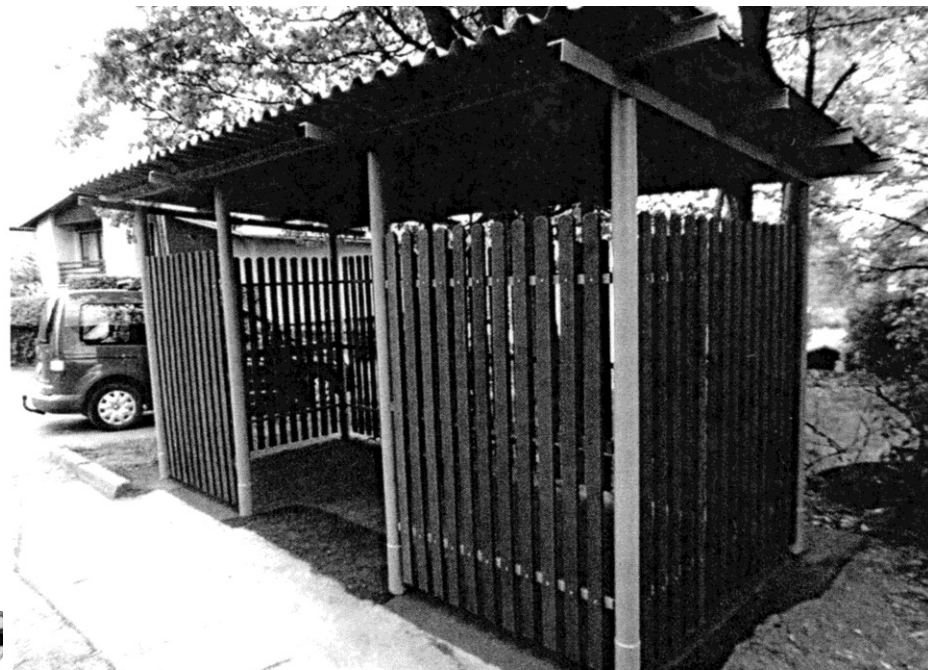
Dodaný materiál je nejprve ručně tříděn. Zde jsou odděleny neplastové materiály jako jsou kovové předměty, sklo, papír, pryž a pod. Plasty jsou roztrženy do stanovených frakcí podle typu výrobku a materiálu ze kterého byl zhotoven. PET láhve jsou tříděny jako samostatná frakce a po slisování jsou dodávány k dalšímu zpracování specializovaným podnikům. Vytržené frakce určené k dalšímu zpracování v Transformu se dále upravují drcením a mletím, folie pak aglomerací, což je tepelné zpracování - spečení folií do formy granulí. Z nich se v další fázi mícháním připravuje výrobní směs takového složení a vlastností, které zajistí její dobrou zpracovatelnost a požadovanou kvalitu výrobků. Tato směs je dále homogenizována, roztavena a vtačena do kovových forem, kde dostává tvar konečného výrobku. Při zpracování nevznikají odpadní látky, vody ani exhaláty takového druhu a složení, aby ohrožovaly okolí. Závod vyhovuje všem zákonným předpisům, které se na jeho provoz vztahují.

Lze vidět u VUT FCH – už cca. 10 let

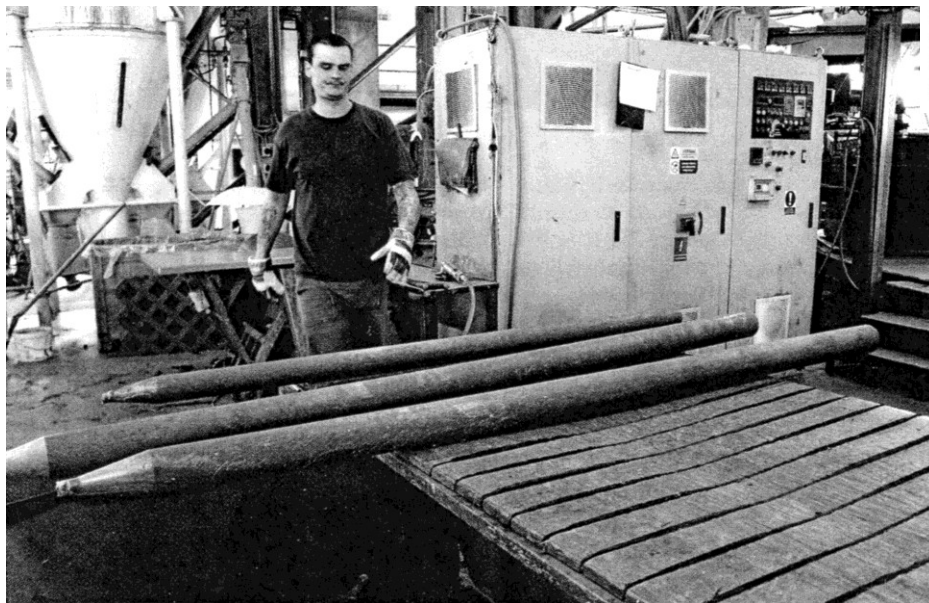

Transform: recyklované výrobky jsou bezúdržbové a odolné

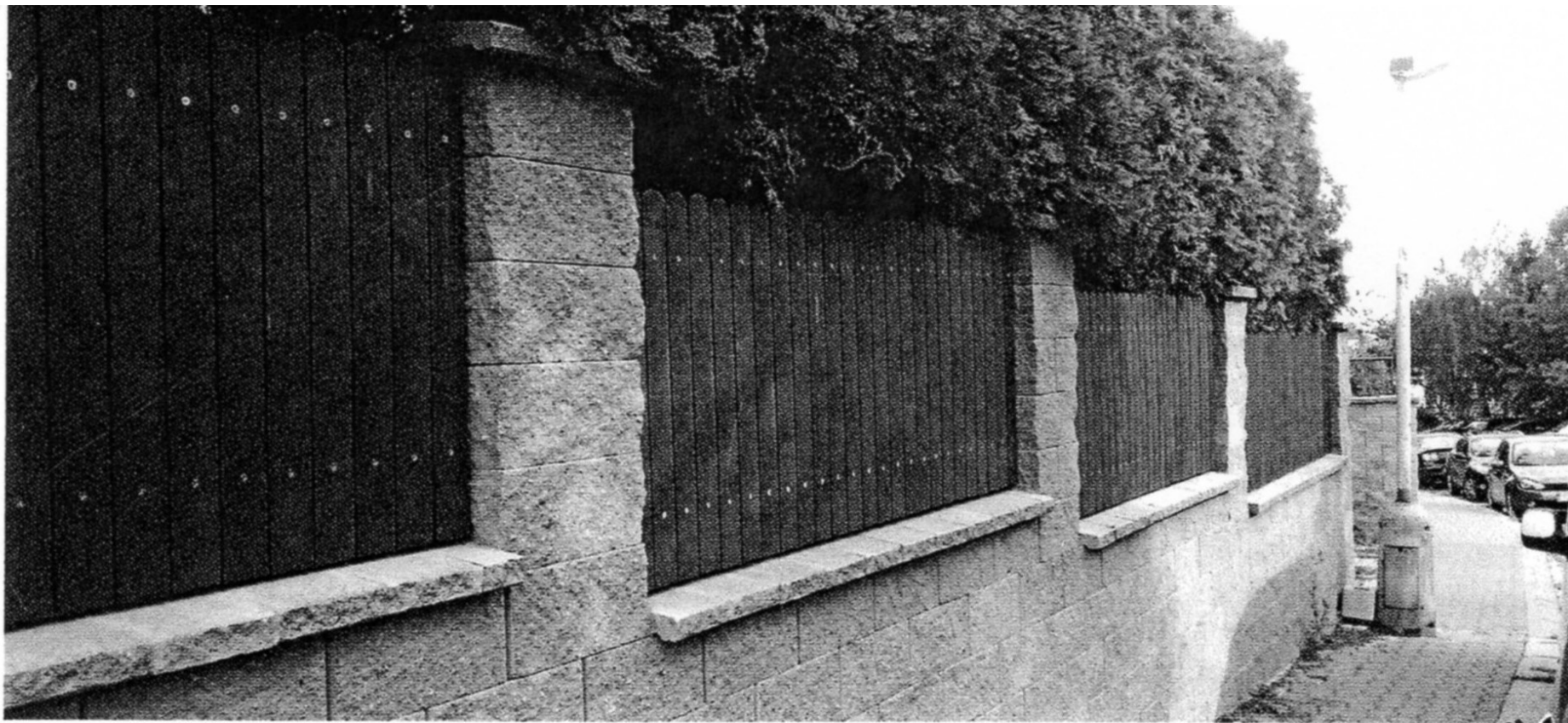
Kontejnerové hnízdo s využitím plastových plotovek (Liberec)

stů a pryží -
RAXE 12 2017

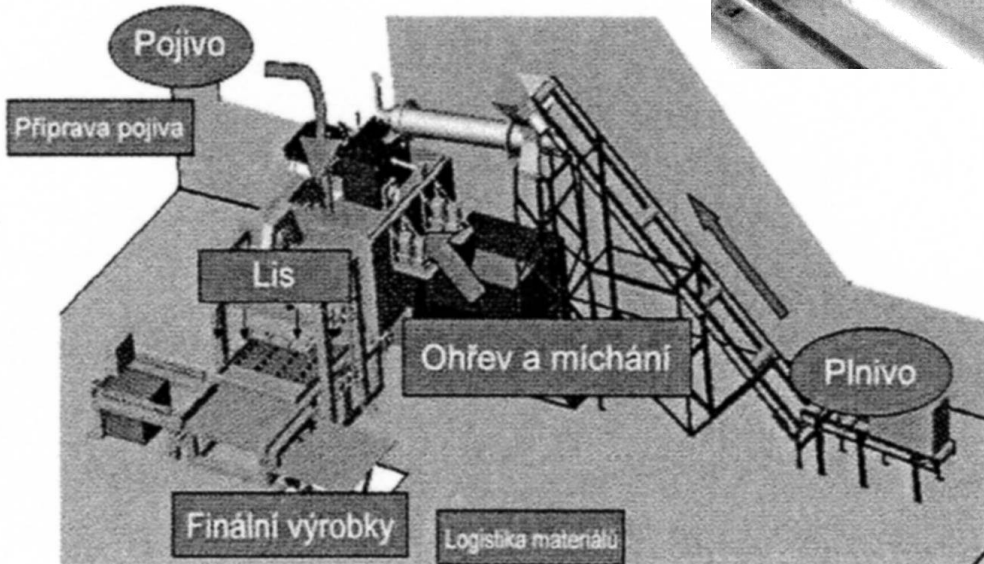
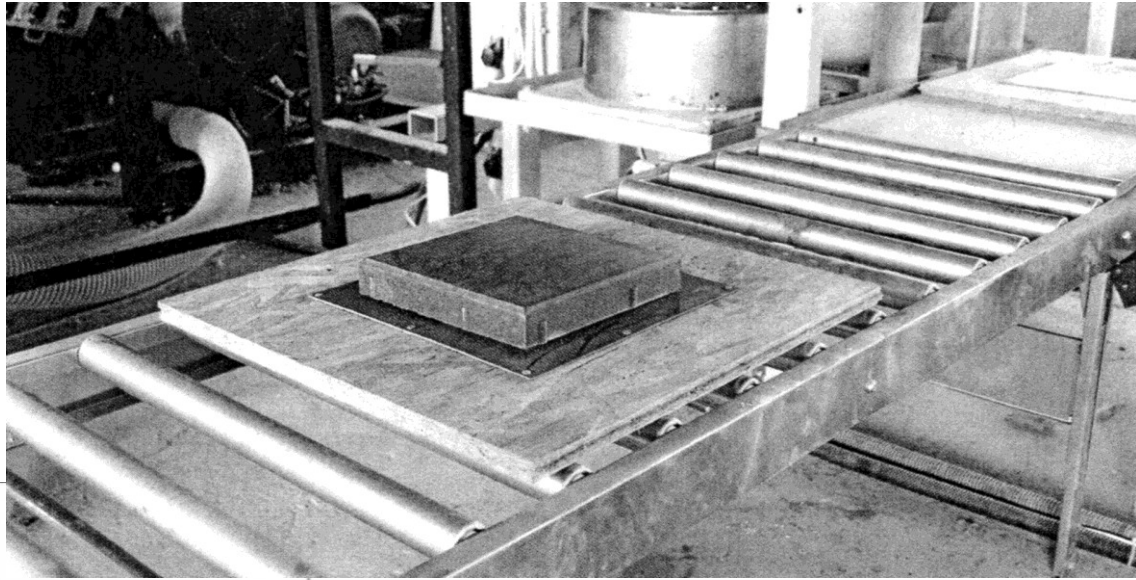

Zatímco zpracovatelů vytríděných PET lahví nebo jednodruhových průmyslových plastových odpadů najdete po republice mnoho, recyklací směsných plastů z komunálního odpadu se zabývá jediný: Transform a. s. v Lázních Bohdaneč nedaleko Pardubic. Jeho generální ředitel Jan Mec, jr., říká, že není těžké plast zrecyklovat, ale mít výrobky, o které mají odběratelé zájem.

Výrobky z recyklátů by bylo vhodné podpořit, aby mohly konkurovat cenou

Zařízení na nové využití odpadních plastů

pryží -
12 2017

S novou technologií na využití odpadních termoplastů přichází na trh třebíčská firma VIA ALTA. Technologie POLYBET, která využívá vlastností termoplastických polymerů – měknutí se vzrůstající teplotou a následné opětovné tuhnutí v jiné tvarové formě, byla vyvinuta společně s vědci z Latvijas Universitāte (Riga, Lotyšsko) a ČVUT Praha.

První linka svého druhu ve střední Evropě vznikla v reakci na zvyšující se spotřebu plastových materiálů a jejich problematickou recyklaci. Nová technologie využívá zejména PET lahve, PET fólie, LDPE obaly a obdobné termoplasty jako pojivo, ale umí využít například i hůře recyklovatelné sklo ze solárních panelů a další problematické materiály jako plnivo. Společnost VIA ALTA, která poskytuje dodávky v oblasti technologií odpadů a průmyslové ekologie, získala za tento vynález ve fázi návrhu tzv. pečeť excellence (Seal of Excellence) Evropské komise v rámci programu Horizon 2020. Linka, která umí za rok zpracovat 300 tun plastu a vyprodukovat 1000 tun výrobků, je již v pilotním provozu.

Podobnou technologii provozuje (snad ještě existují) firma TŘI PYRAMIDY ve Velkém Meziříčí

Drcený odpad z cihel a výrobek pálených krytin

**TAVENINA
ODPADNÍHO
PET**

SMÍCHÁNÍ

**BEZTLAKO
VÉ LITÍ DO
FORMY**

**LISOVÁNÍ
VE
FORMĚ**

**VYCHLADNUTÍ
VÝROBKU A
VYJMUTÍ Z
FORMY**

Letiště SWECHAT 1 - LAVIČKA

4. 12. 2017

Recyklace plastů a pryží -
PŘÍKLADY Z PRAXE 12 2017

17

Letiště SWECHAT 2 - LAVIČKA

4. 12. 2017

Recyklaceplastů a pryží -
PŘÍKLADY Z PRAXE 12 2017

18

Rumunsko 2016 – 1 ODPOČIVADLO

4. 12. 2017

Recyklace plastů a pryží -
PŘÍKLADY Z PRAXE 12 2017

19

Rumunsko 2016 – 2 ODPOČIVADLO

**Asi natekla voda
do pórů a v zimě
se ledem roztrhlo**

**ŘEŠENÍ:
??? PRÁVĚ VY!**

Rumunsko 2016 - 3

4. 12. 2017

Recyklační plastů a pryží -
PŘÍKLADY Z PRAXE 12 2017

21

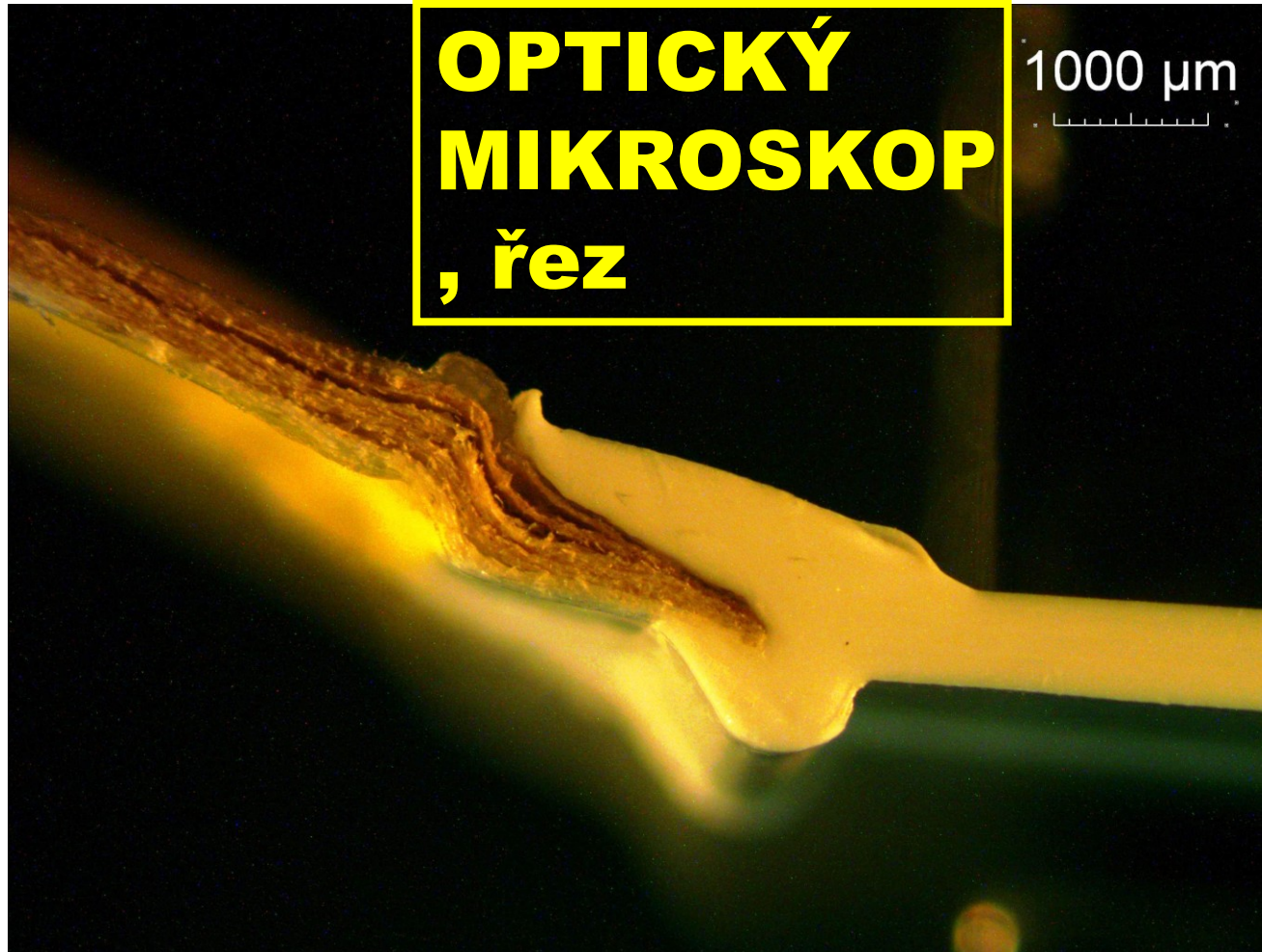

Rumunsko 2016 - 4

Něco lze rozdělit na složky TĚŽKO 1

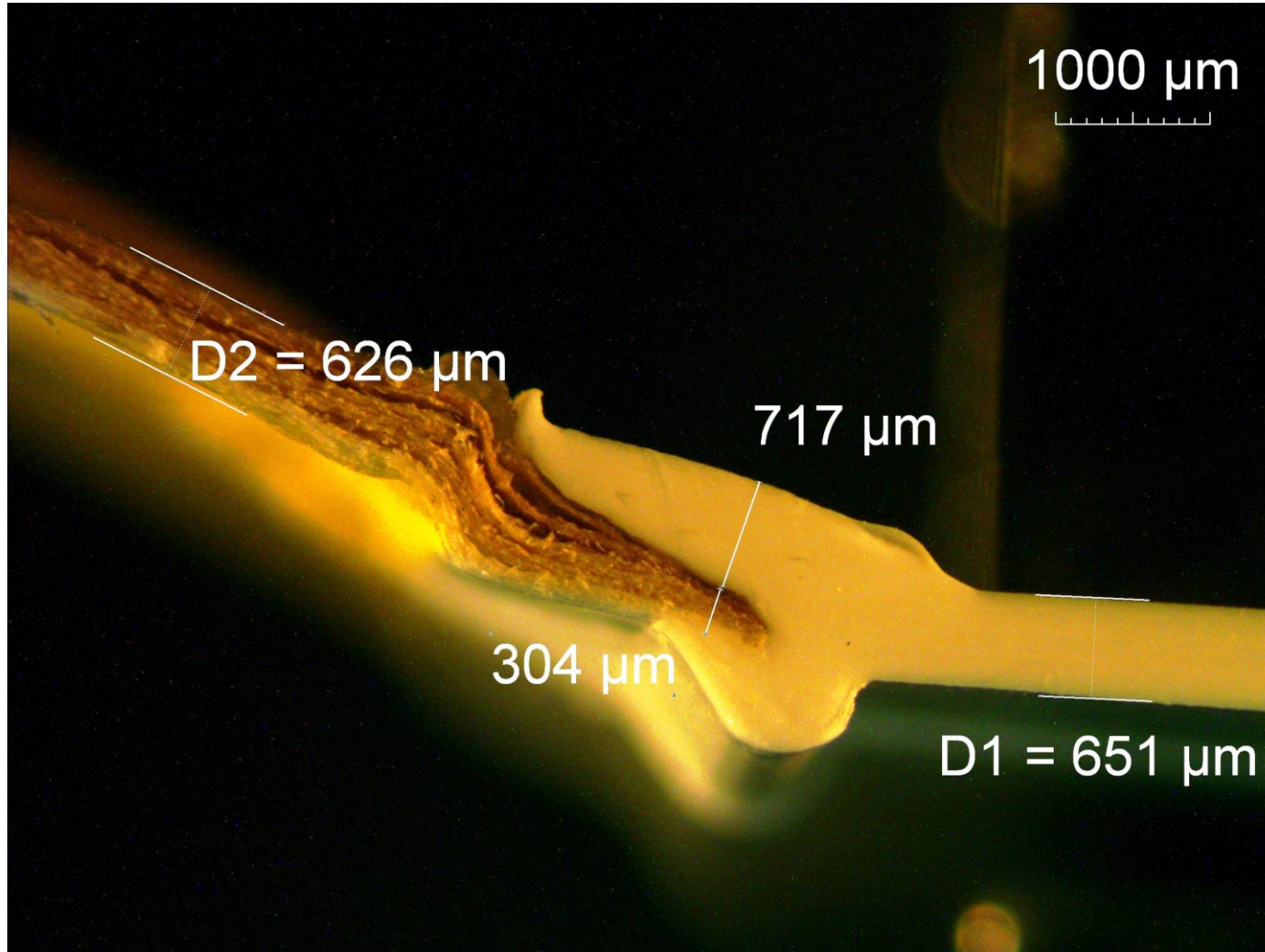
TETRAPACK obal na mléčný výrobek – část u hrdla 1

Něco lze rozdělit na složky TĚŽKO 2

TETRAPACK obal na mléčný výrobek – část u hrdla 1

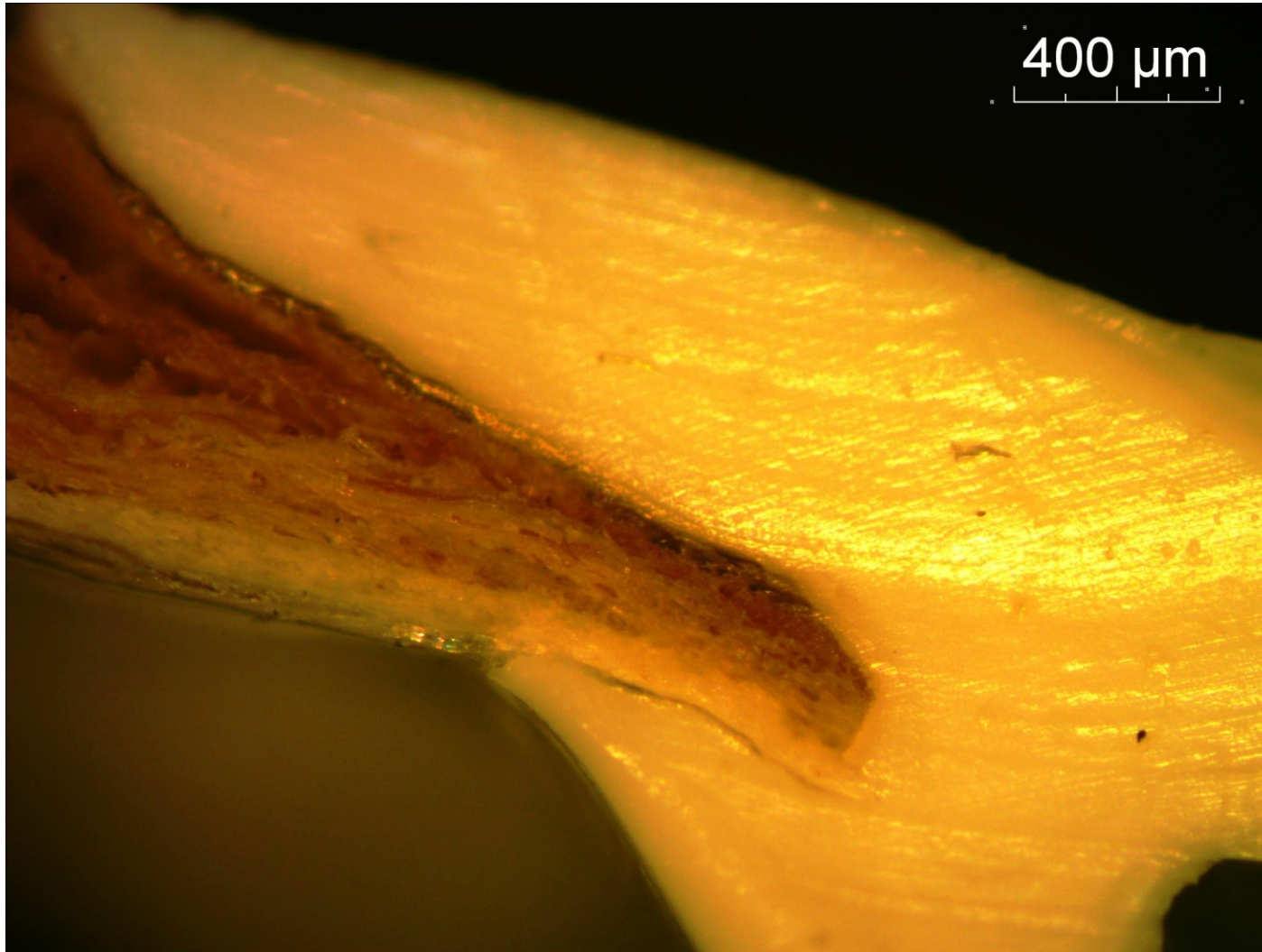

UVNITŘ
je ještě
plast
(LDPE)

ZVENKU
je nátěr a
potisk

Něco lze rozdělit na složky TĚŽKO 3

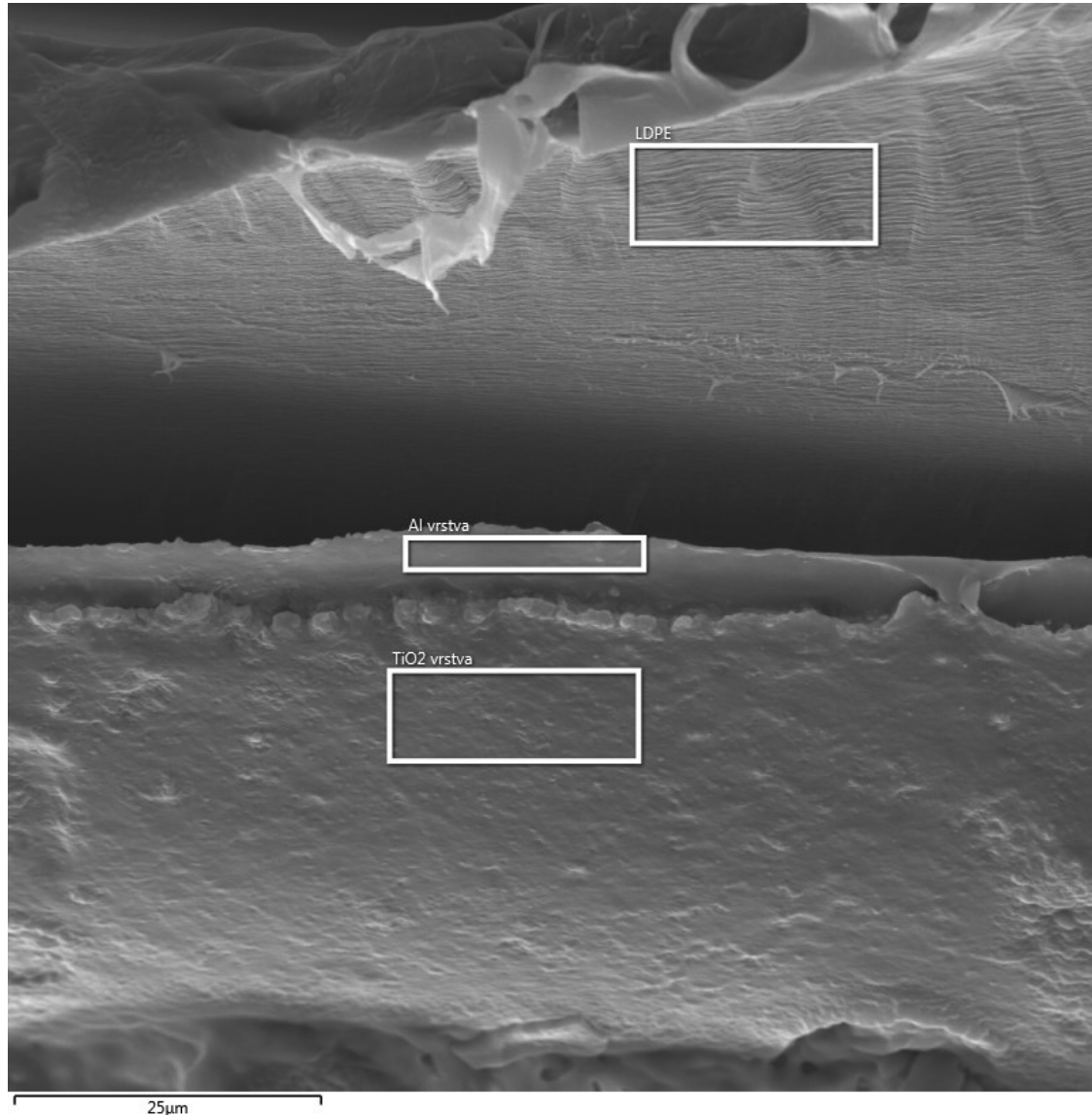
TETRAPACK obal na mléčný výrobek – část u hrdla 1

**Al fólie
není při
tomto
zvětšení
vidět**

Něco lze rozdělit na složky TĚŽKO 4

KOMBINOVANÝ obal na KÁVU

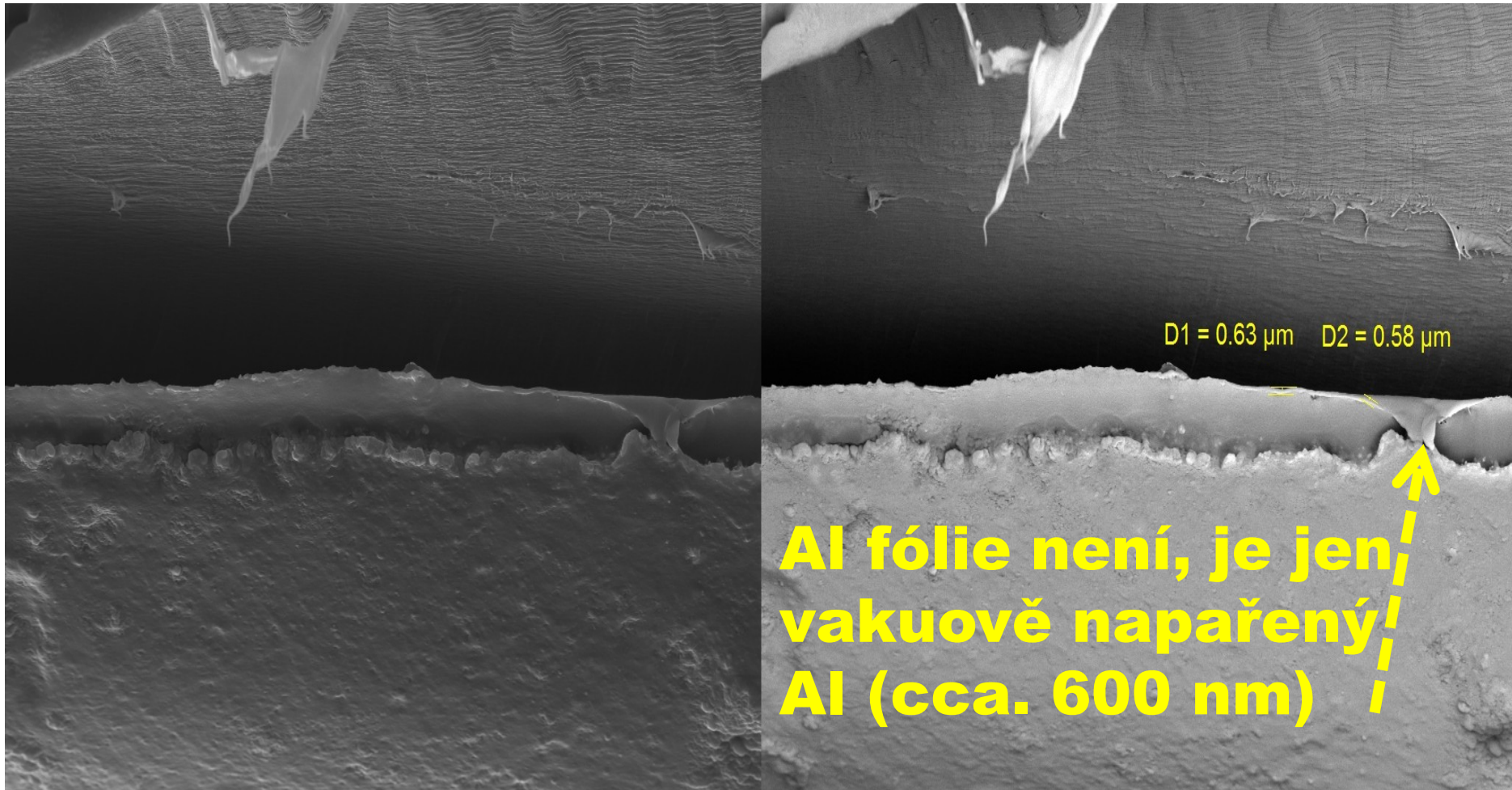
Al fólie není, je jen vakuově napařený Al

NAŠTĚSTÍ tam není papír, ale je tam silná vrstva barevného laku

Něco lze rozdělit na složky TĚŽKO 5

KOMBINOVANÝ obal na KÁVU

SEM HV: 15.0 kV

WD: 14.81 mm

View field: 92.3 μm

Det: SE, BSE

SEM MAG: 3.00 kx

Date(m/d/y): 11/28/17

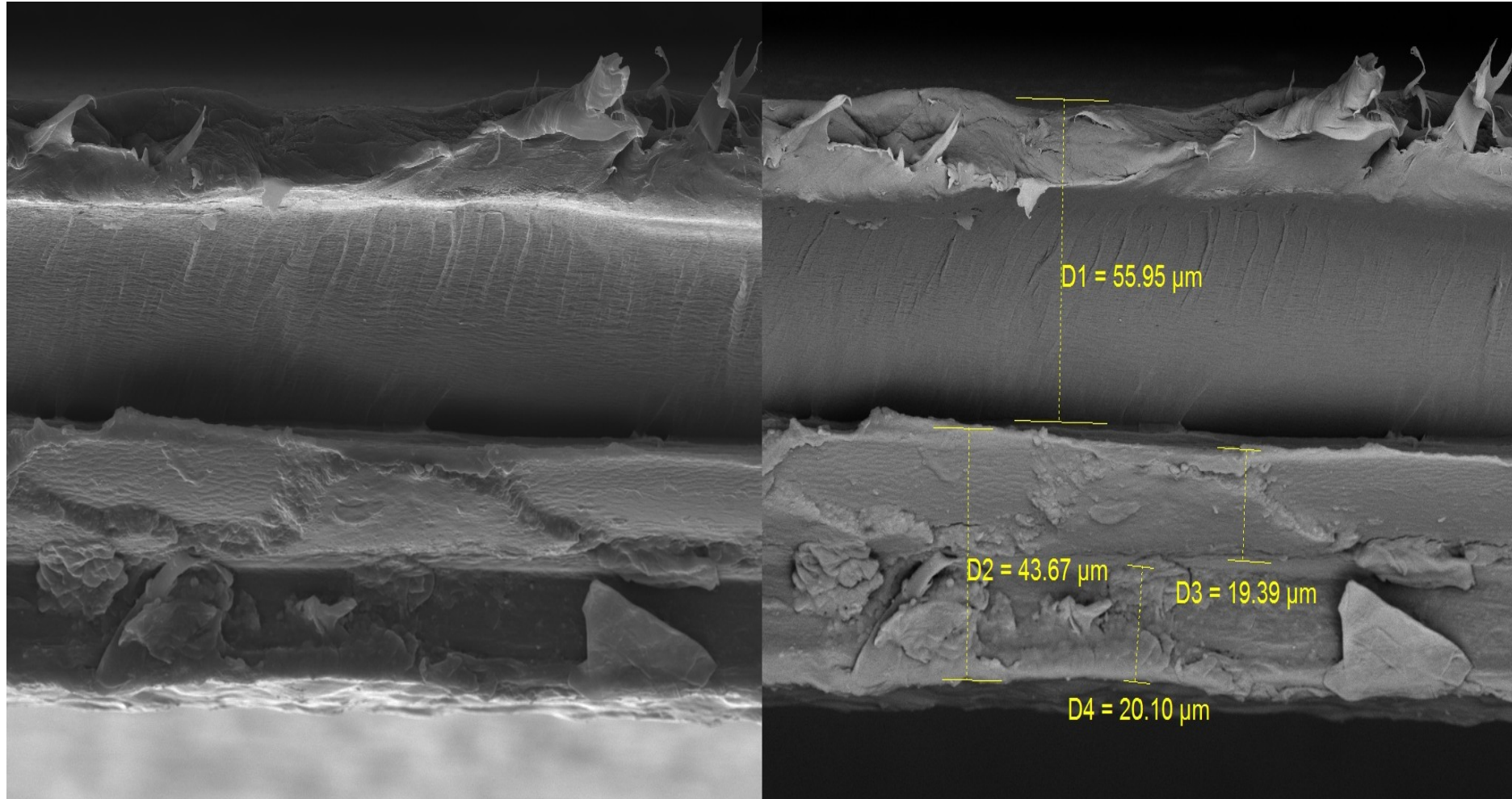
50 μm

MIRA3 TESCAN

Department of Physical Electronics, CEPLANT

Něco lze rozdělit na složky TĚŽKO 6

KOMBINOVANÝ obal na KÁVU

SEM HV: 15.0 kV

WD: 14.80 mm

View field: 185 μm

Det: SE, BSE

SEM MAG: 1.50 kx

Date(m/d/y): 11/28/17

100 μm

MIRA3 TESCAN

Department of Physical Electronics, CEPLANT

Technické (výrobky ze směsných plastů) 2

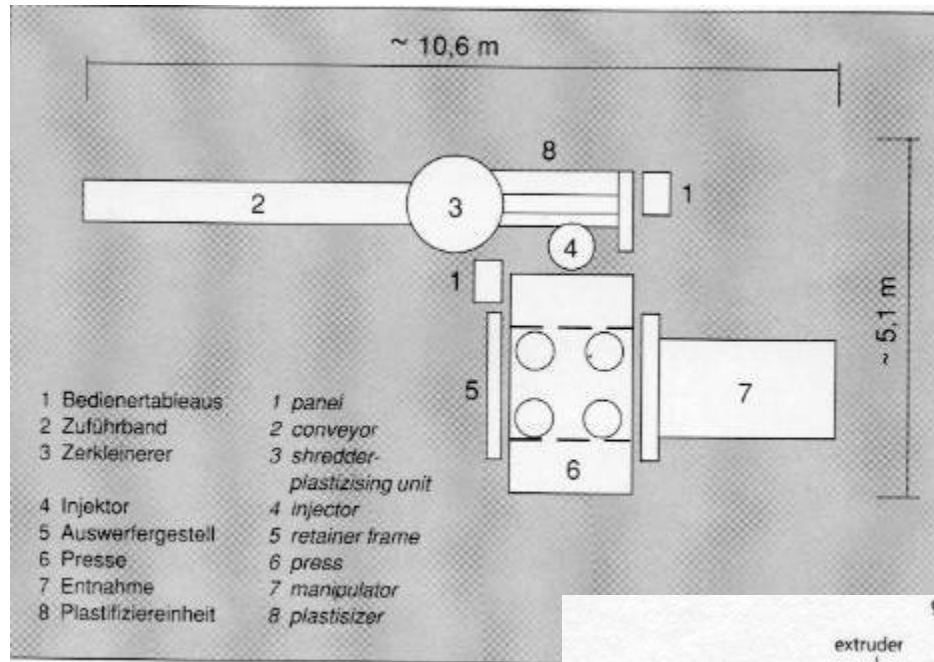
Web: www.recyklace.cz

Transform a.s. Lázně Bohdaneč

Zatravňovací dlažba

Číslo zboží	Název a rozměry	Cena bez DPH	Cena s DPH
14401	zatravňovací dlažba Lite, 60x40x4 cm, S	73,55	89,00
16801	zatravňovací dlažba VD1200, 120x80x6 cm, S	383,47	464,00
18401	zatravňovací dlažba VD600+, 60x40x6 cm, S	95,87	116,00
18601	zatravňovací dlažba VD800+, 80x60x6 cm, S	191,73	232,00

Hledějme nové technologie 1 !

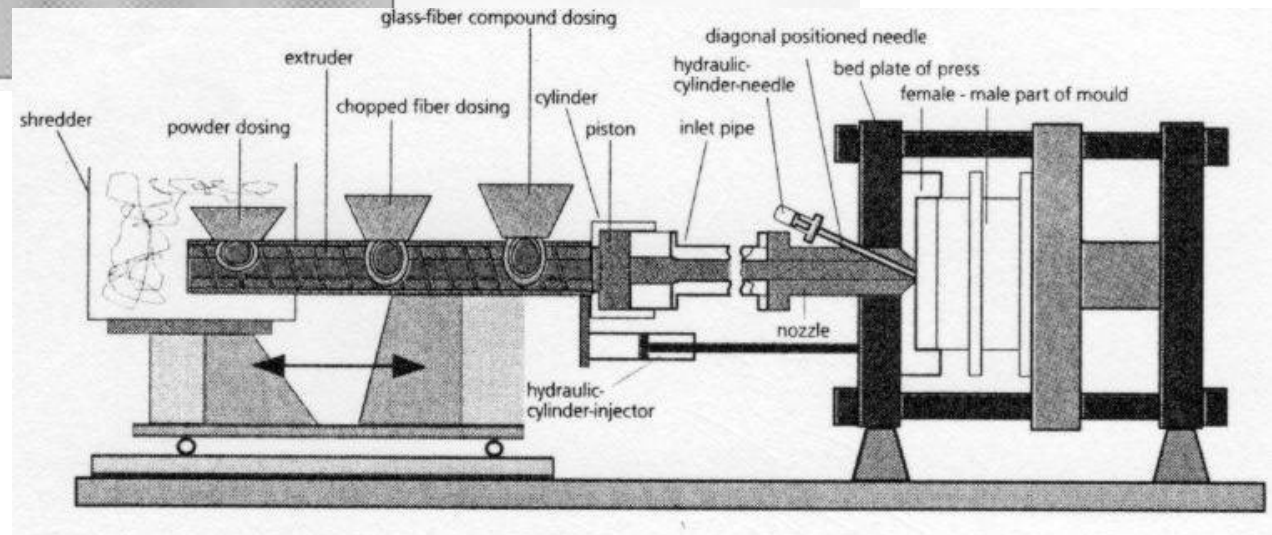

Grundausrüstung

- Förderband mit Metaldetektor
- Zerkleinerer
- Plastifiziereinheit
- Injektor
- Presse
- horizontaler Entnahmewagen in Pressentischgröße
- Dokumentation

Basic Equipment

- conveyor with metal detector
- shredder combined with plastisizing unit
- injector
- press
- horizontal demoulding cart in size of press table
- documentation

Bylo už všechno vynalezeno?

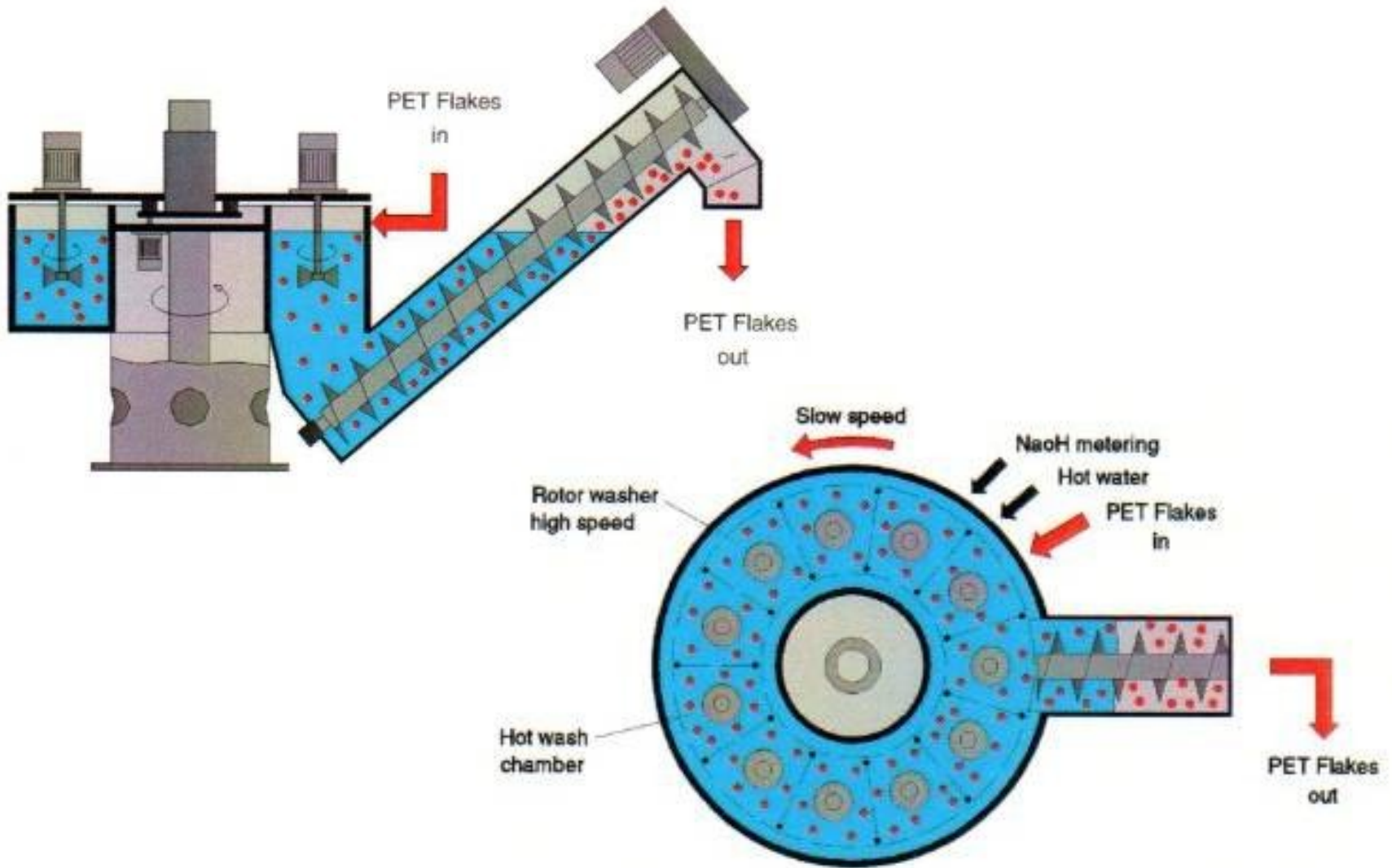
Heiß-Wasch-System
Hot Wash Unit

HWK hot wash system for continuous operation

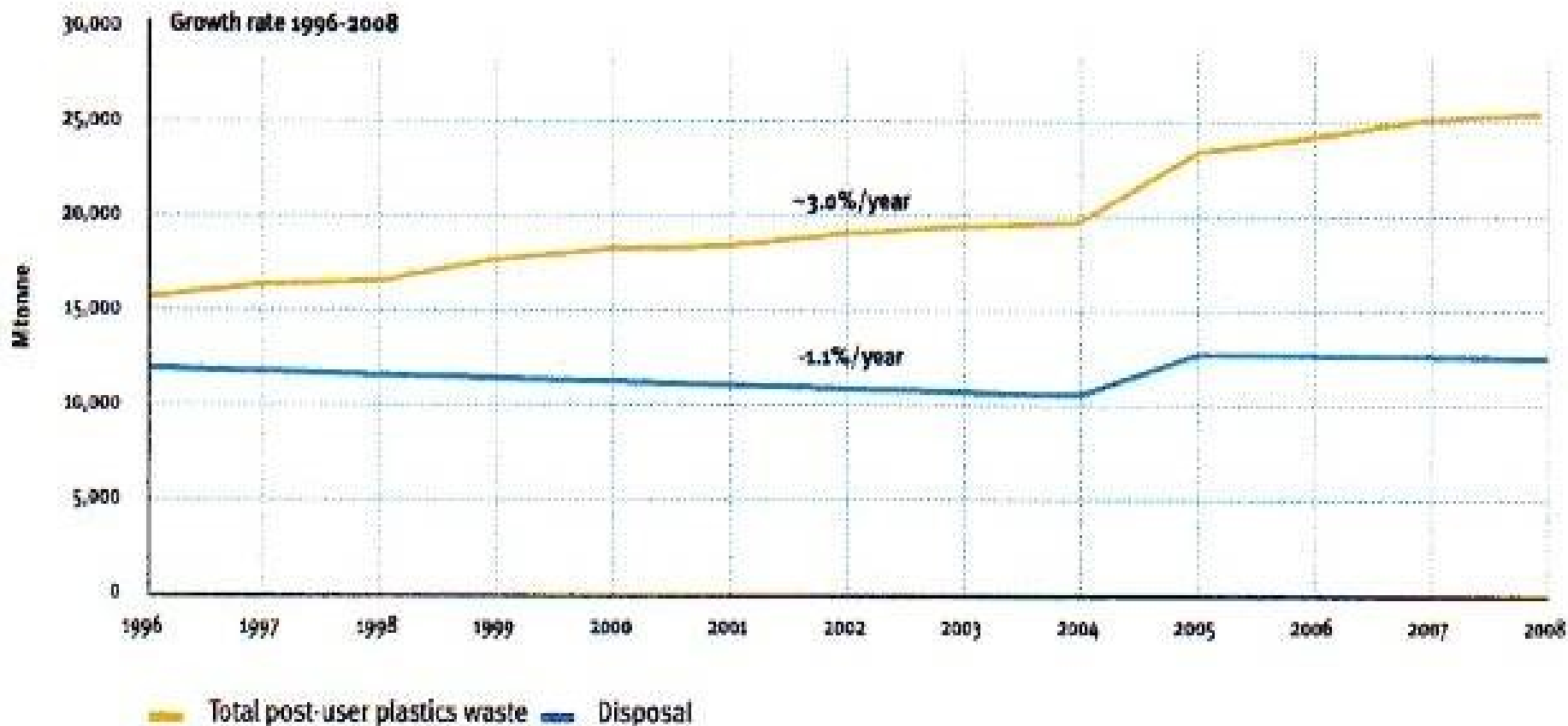
- addition of NaOH and additives
- long residence time due to transport system with rotating chambers
- rotor washer for intensive washing
- continuous discharge, no batch operation
- continuous exchange of wash liquid

Planetová myčka (můj výraz)!

SKLÁDKOVÁNÍ PLASTOVÉHO ODPDU TRVALE (SNAD) KLESÁ!

Figure 11. Continued decoupling of plastics waste and landfill

The figure shows the history for EU15+NO/CH until 2004 and for EU27+NO/CH from 2005 onwards.

STÁLE JE CO ZLEPŠOVAT

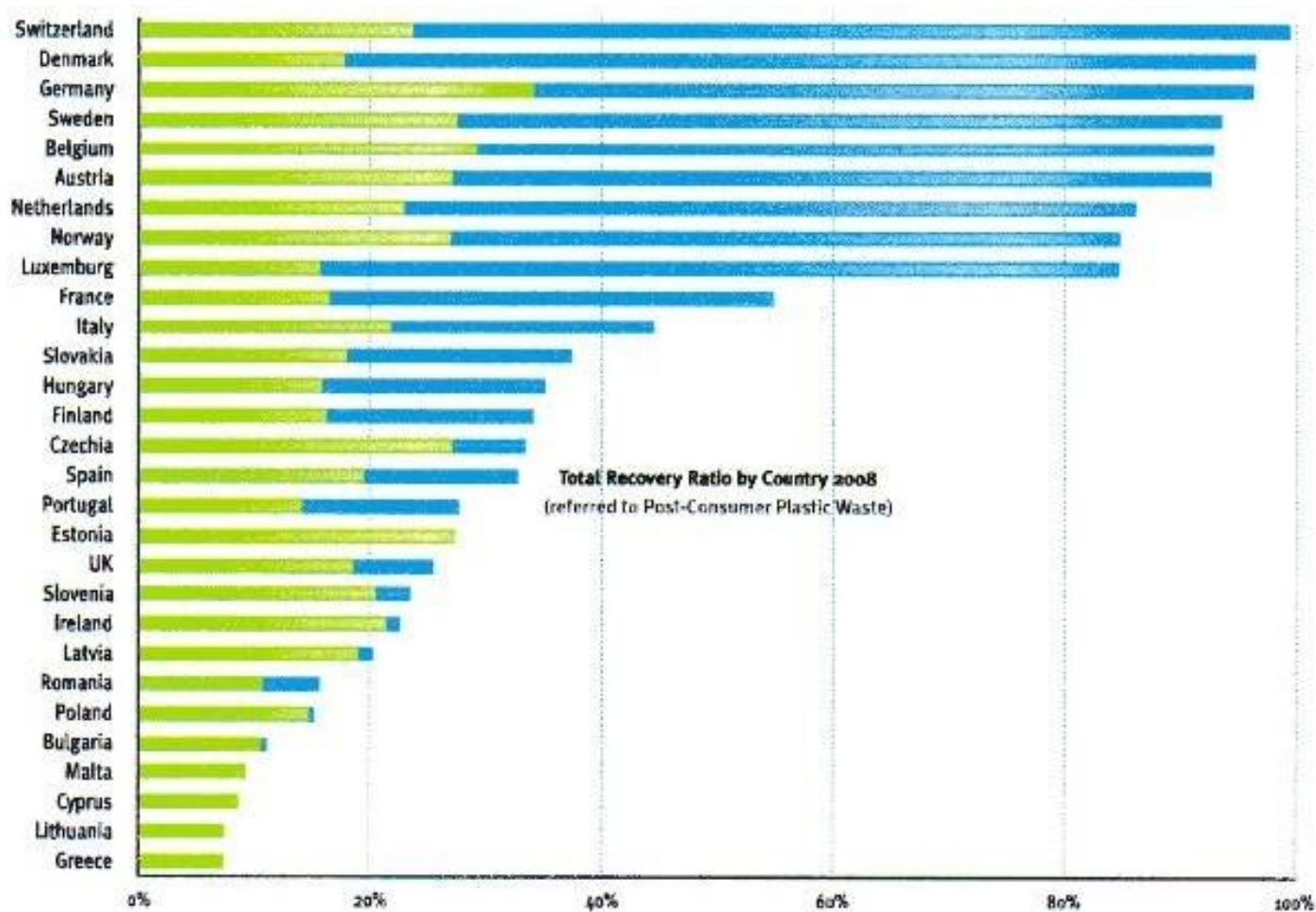

Figure 13. Recycling and energy recovery rate per country

■ Recycling rate 2008 ■ Energy Recovery rate 2008

1 <http://www.prognos.com/Singleview.306+M5c828d79ff6.o.html>

Česko skládkovací velmocí

Podle Eurostatu skončilo v ČR na skládkách přibližně 2,5 mil. t komunálního odpadu, to je 243 kg na obyvatele. Průměr EU byl přitom téměř poloviční (136 kg). Před ČR se dostaly nejen vyspělé země západní Evropy, ale už i státy bývalého východního bloku – Estonsko (96 kg), Slovinsko (151 kg), Polsko (188 kg) Slovensko (220 kg) a dokonce i Rumunsko (227 kg).

Alarmující jsou data o skládkování recyklovatelných odpadů, kterých v roce 2012 skončilo v ČR na skládkách téměř 100 tis. t, tedy přes 9 kg na obyvatele. Větší množství vykázal v EU pouze Kypr (24 kg), Bulharsko (19 kg), Francie (18 kg) a Řecko (14 kg).

Vláda sice loni schválila nový Plán odpadového hospodářství na roky 2015 až 2024, který počítá s významným omezením skládkování, ale ten sám o sobě situaci nezlepší, pokud zůstane jen na papíře.

„Dobré plány a předsevzetí nestačí. Česko nutně potřebuje nový zákon o odpadech, který zásadně omezí skládkování komunálního odpadu,“ myslí si ředitel Teplárenského sdružení ČR Martin Hájek.

Nový zákon o odpadech je však zatím teprve ve stadiu věcného záměru a jeho projednávání navíc vláda odložila. „I když vláda věcný záměr nového zákona o odpadech brzy schválí, k jeho finálnímu přijetí parlamentem je ještě velmi dlouhá cesta. Pokud se bude legislativní proces dál protahovat, pak tato vláda už nový zákon o odpadech vůbec nemusí stačit prosadit,“ obává se Martin Hájek. „To by jistě potěšilo skládkovou lobby, ale pro životní prostředí České republiky by to byla velká prohra.“

Výhody spaloven komunálního odpadu oproti „obnovitelným zdrojům“

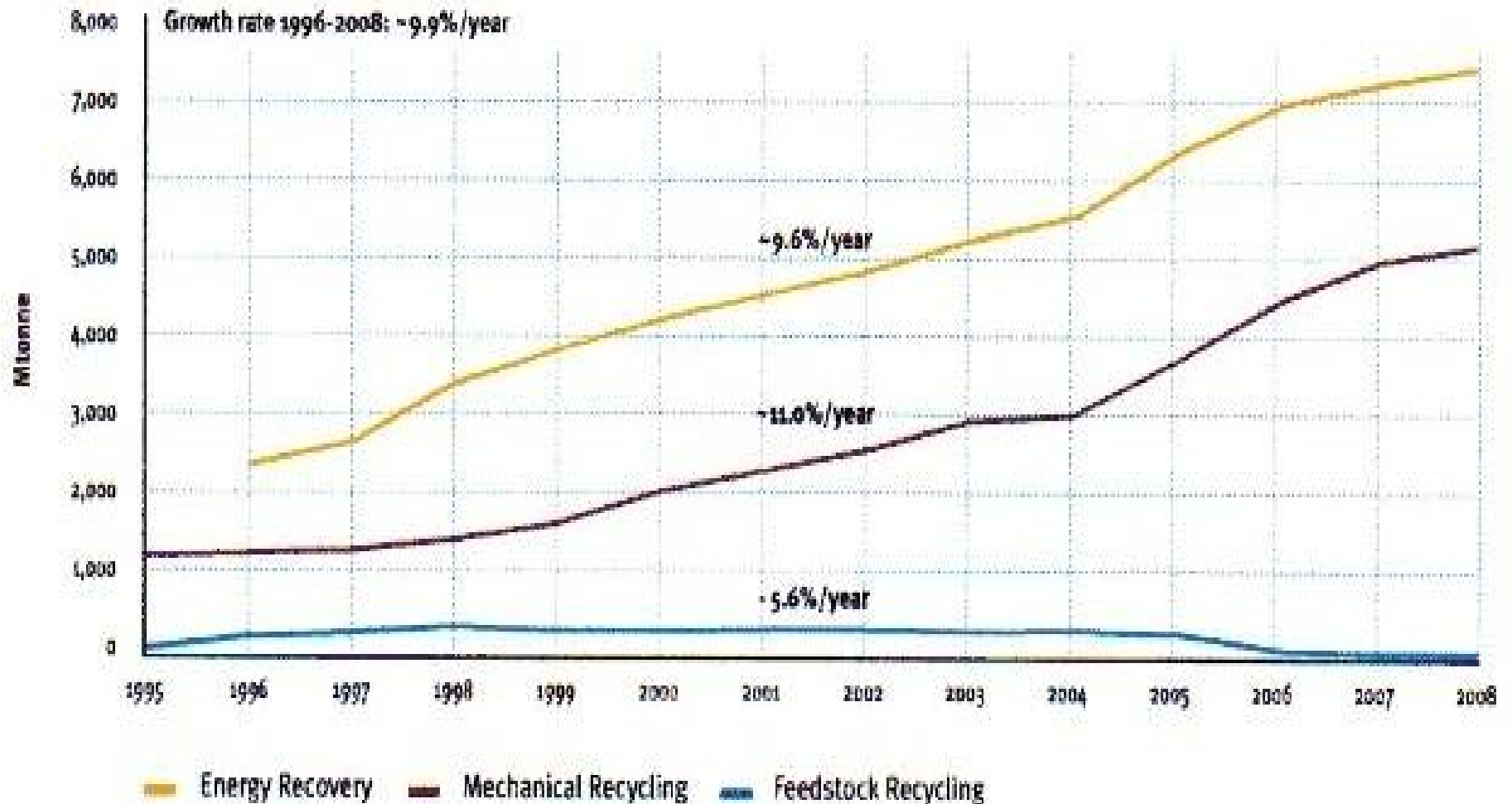
- **Kontinuální dodávka energie**
- **Plasty jsou energeticky nejhodnotnější částí vsázky**
- **Využití energie odpadu**
- **Minimální zábor zemědělské či lesní půdy**

PROBLÉM

NEVIDITELNÁ RUKA TRHU

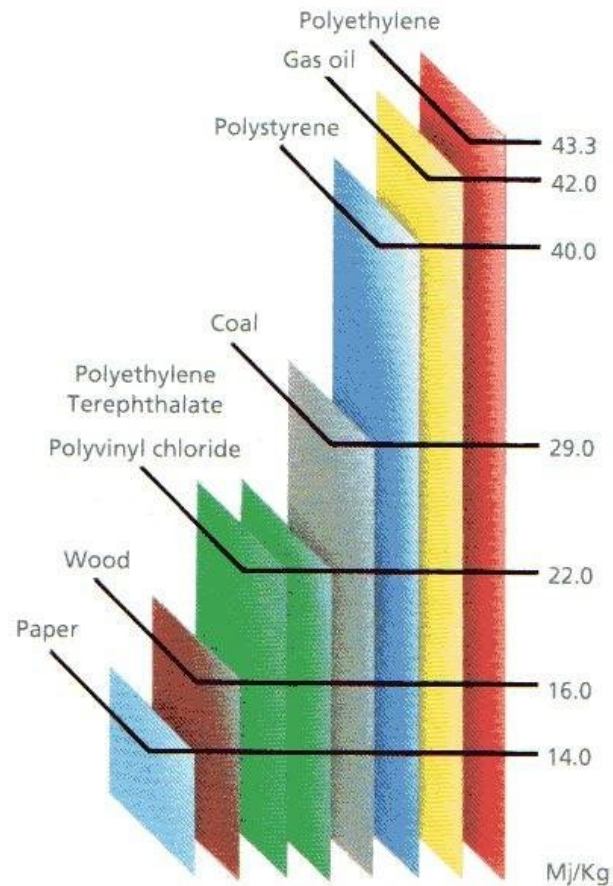

Figure 12. Strong continued growth of recycling and energy recovery

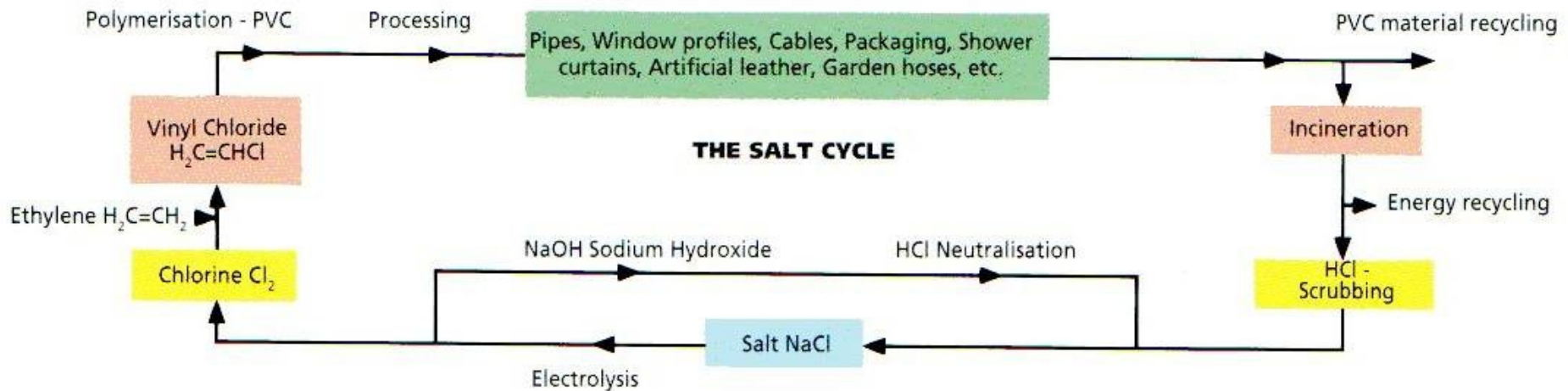
The figure shows the history for EU15+NO/CH until 2004 and for EU27+NO/CH from 2005 onwards.

BUDE OMILOSTNĚNO PVC?

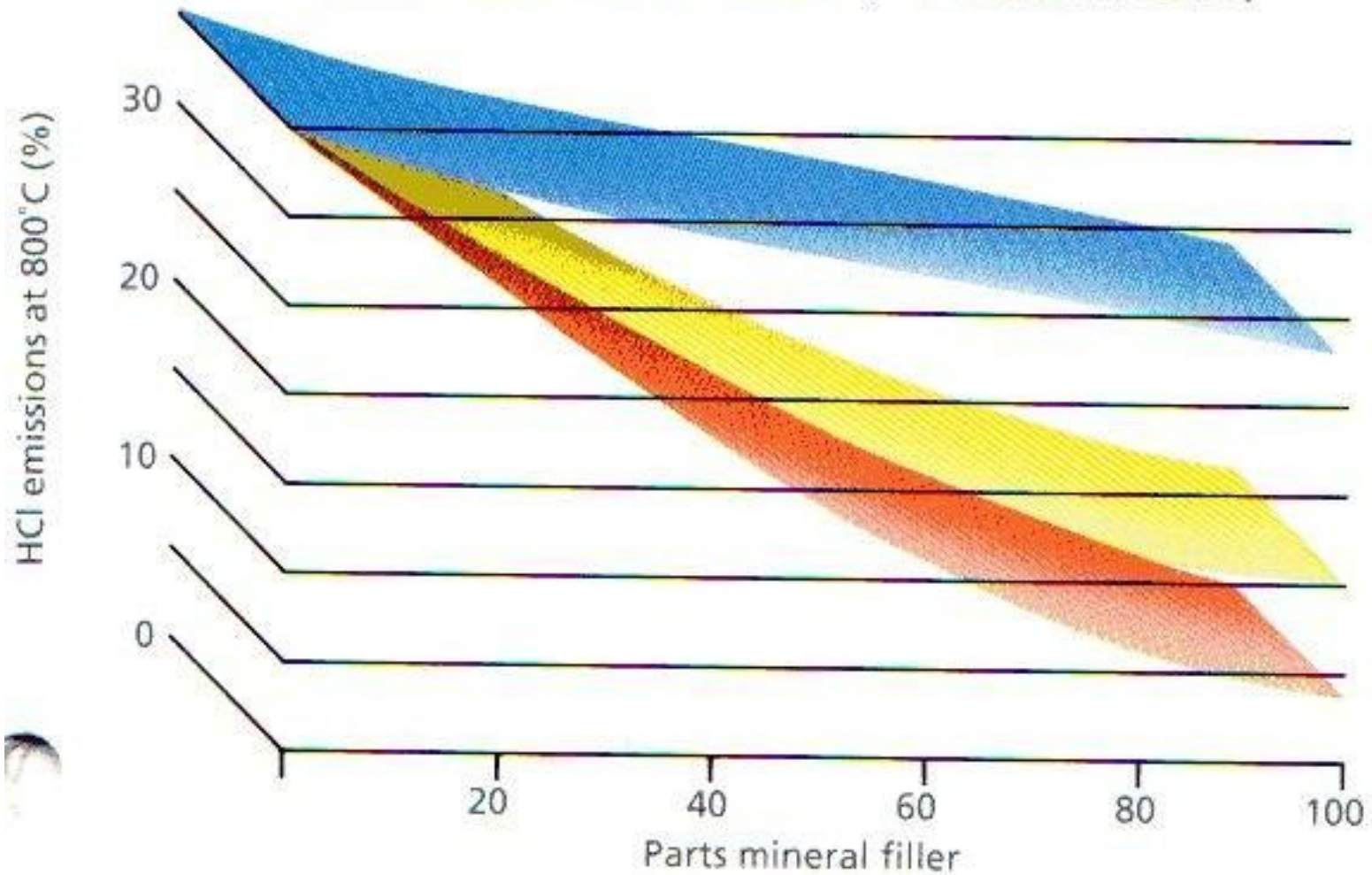

**CALORIFIC VALUES OF
COMMON WASTE MATERIALS**

BUDE OMILOSTNĚNO PVC?

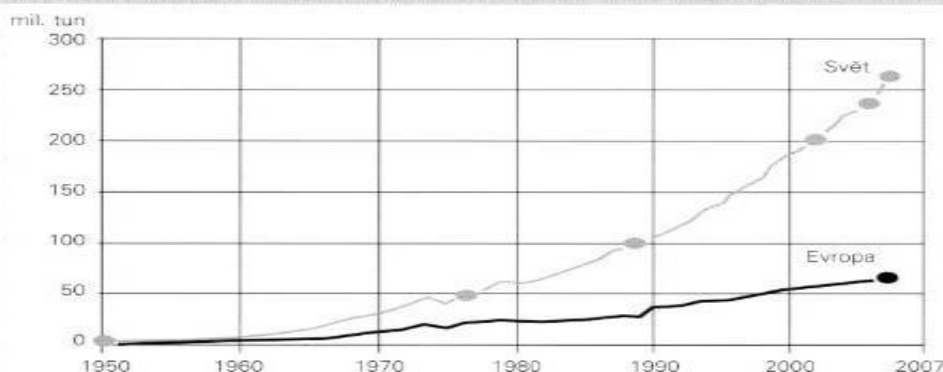
HCl EMISSION FROM ELECTRICAL CABLES MADE FROM FLEXIBLE PVC THE INFLUENCE OF MINERAL FILLERS (FIRE TESTED AT 800°C)

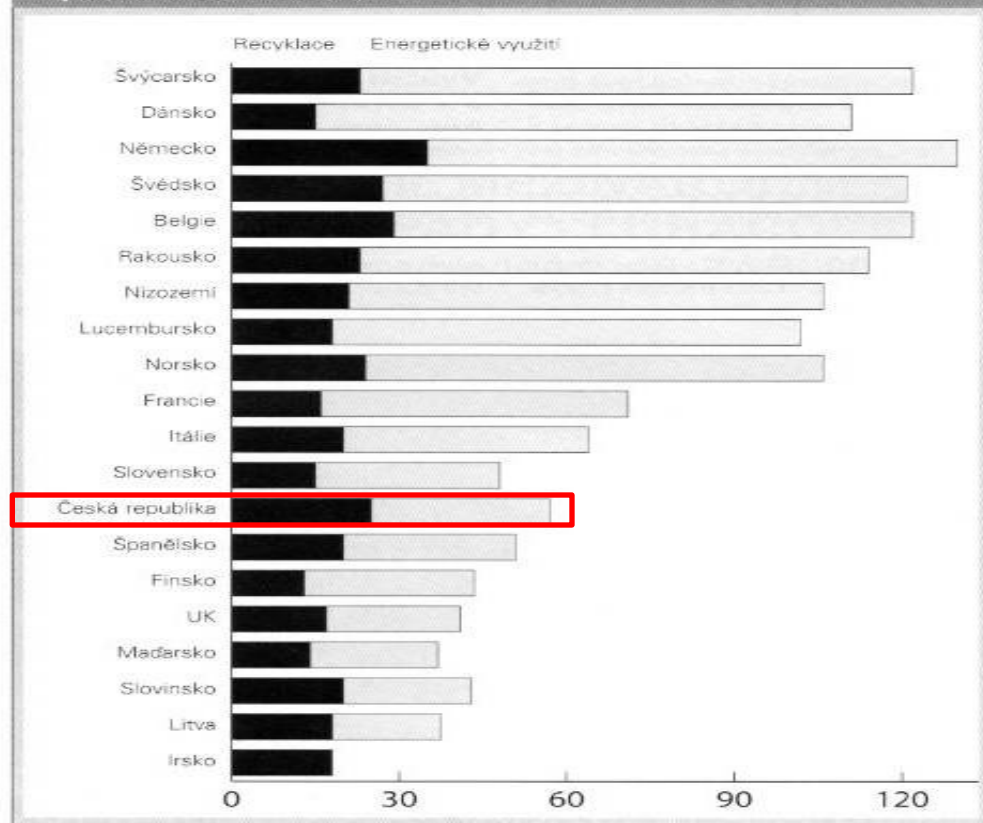
► v energetickém využití odpadních plastů – podíl 7 %. Co však je katastrofické, je 68% podíl skládkování odpadních plastů.

Je známo, že při skládkování odpadů vzniká metan, který má 21x vyšší potenciál pro skleníkový efekt než oxid uhličitý. Podle studie

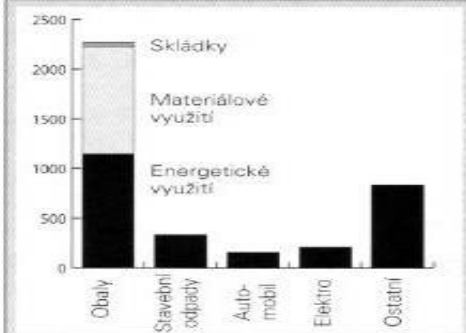
Obr. 1 Světová spotřeba plastů do roku 2007

Obr. 2 Podíl recyklace, spalování a skládkování plastů v některých zemích EU 27 + Švýcarsko a Norsko v roce 2007

Obr. 3 Odpadní plasty v Německu v roce 2007 podle aplikací a využití (Celkem 3800 tis. tun)

Prognos AG se eliminací skládkování kalorických odpadů do roku 2020 dá ušetřit ekvivalent 234 Mt oxidu uhličitého ve srovnání s rokem 2004. Toto číslo je tak alarmující, že Evropská komise zvažuje zřízení zvláštní agentury, která by dohlížela na implementaci směrnice o skládkách. A to se v EU průměrně skládkuje 42 % všech odpadů, do roku 2016 se však má omezit skládkování biologicky rozložitelného odpadu o 65 % proti roku 1995.

Z obr. 3 vyplývá, že ekologické země, jako jistě jsou Švýcarsko, Dánsko, Švédsko, ale i Německo, Belgie a Rakousko problém skládkování již téměř vyřešily, když využívají ve značné míře energetické užití plastů. Plastics Europe uvádí, že v Evropě pracuje 370 zařízení na energetické využití plastových odpadů (na podporu procesů energetického využití plastových odpadů vydala Plastics Europe i speciální publikaci).

V Polsku mají pro tento účel pouze jedno zařízení a do roku 2013 plánují výstavbu dalších devíti zařízení ve velkých městech. Počítají s náklady jedné miliardy euro a s 60% podílem financování z EU. V České republice fungují tři zařízení na energetické využití odpadů, to je však příliš málo.

Příznivý stav v ČR v oblasti mechanických recyklaci plastů je dán dobře nastaveným způsobem třídění obalových plastů, zejména PET lahví v rámci obcí a měst. Společnost EKO-KOM zpracovává údaje o třídění komunálních odpadů, z nichž lze vyčíst i údaje o využití plastů. Obdobné údaje za oblast stavebnictví, automobilového průmyslu a elektro jsou prakticky nedostupné. Lze si jen přát, abychom v brzké budoucnosti měli k dispozici obdobné údaje o využití odpadních plastů, jako mají v Německu.

Ing. František Vörös,
reprezentant Plastics Europe pro ČR
při SCHP ČR

Nepodceňujme „rozvojové státy“

Recyklace skládek na ostrově Bali

- **Přetřídění hmoty**
  - **Plasty**
  - **Kovy**
  - **KOMPOSTOVATELNÝ ODPAD > KOMPOSTÁRNA > PARKY, ZAHRADY A GOLFOVÁ HŘIŠTĚ**

Plastový odpad na Sri Lance

- **Statistika výskytu**
- **Technologie recyklace**
- **Vliv recyklace plastů na životní prostředí**

Jaká může být budoucnost?

- Recyklace skládek a vytěžování složek
- Na velkých skládkách možná získávání methanu? **UŽ SE TO ZKUŠELO, ale opuštěno > PROČ ASI?**
- Tendence k omezení skládek na úkor materiálové a energetické recyklace
- Surovinová recyklace se asi zatím neprosadí
- **Rozvine se chemická recyklace, hlavně PETP**
- **Fyzikální recyklace „výrobek z výrobku“**
- **Rozvoj využití plasmatu a mikrovln**